

Zbyněk Fiala: Pokud vláda o inflaci nevěděla, neumí číst

- CZ24 News | 12. ledna 2024

ČESKO: Ústavní soud se zabýval okleštěnou valorizací důchodů, kdy vláda dokonce do návrhu státního rozpočtu na rok 2023 nedala na valorizaci vůbec nic, jako by žádná inflace nebyla. Východiska rozpočtu, která najdeme v příloze, přitom s vysokou inflací počítají.

Ústavní soud to nemá lehké, má se zabývat docela speciální fiskální operací, jakou je valorizace důchodů. V úterý proběhlo veřejné projednávání, které však zatím nevedlo k rozhodnutí. Vláda valorizaci oklestita zákonem, který opozice žádá zrušit, protože byl přijat retroaktivně, a ještě k tomu v markýrované „legislativní nouzi“. Tu „nouzi“ vláda zdůvodňuje tím, že byla údajně zaskočena prudkým inflačním vývojem v lednu 2023, kdy Český statistický úřad ohlásil skok indexu spotřebitelských cen na děsivých 17,3 procenta.

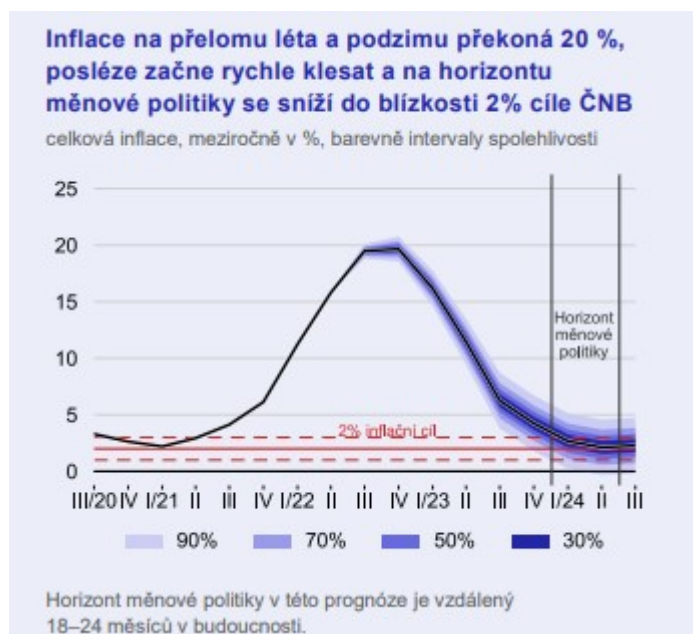
Jenže tak velké překvapení to nebylo. V návrhu státního rozpočtu ČR na rok 2023, který byl poslancům rozdán 30. září 2022, najdeme v kapitole Východiska a priority státního rozpočtu také tabulku základních makroekonomických ukazatelů, mezi kterými je predikce průměrné míry inflace. Ta je tam uvedena pro rok 2022 ve výši 16,2 procenta a pro rok 2023 ve výši optimističtějších 8,8 procenta. Nepočítat s valorizací za těchto podmínek tedy není omyl, ale [podvod](#).

Ani ministerští makroekonomičtí analytici nejsou věštcí, a tak tam tu předloňskou průměrnou inflaci trochu přehnali, nakonec v prosinci činila jen 15,1 procenta. Tu loňskou zase trochu trochu podcenili, v listopadu činila 11,4 procenta. Strašila ale od začátku roku, ve kterém ty predikce vznikaly. Už v lednu 2022 byla skoro na meziročních 10 procentech a od května 2022 se pohybovala nad 15 procenty. Čím nás mohl leden 2023 vyděsit? Leknout se v takové situaci 17 procent, to už chce [umět](#).

Pokud jde o samotné predikce analytického týmu ministerstva financí, které byly v jedné z příloh návrhu zákona o státním rozpočtu 2023, tak špatný výkon to zas nebyl. Tón však obvykle udává makroekonomický tým ČNB, který je největší a nejrespektovanější. Ani jim se všechny předpovědi nepovedou, ale lepší nejsou. Důležité je, že jsou obvykle podrobné, vydatně zdokumentované a veřejné.

Zpráva o měnové politice ČNB z 11. srpna 2022 (první s novým guvernérem Alešem Michlem) počítala s tím, že inflace vyjádřená indexem spotřebitelských cen dosáhne 20 procent ve třetím a čtvrtém čtvrtletí 2022, a pak se se začne obracet to dolů. K inflačnímu cíli se měla přiblížit ke konci měnově-politického horizontu této prognózy, tedy za 18 až 24 měsíců, to znamená v první polovině roku 2024.

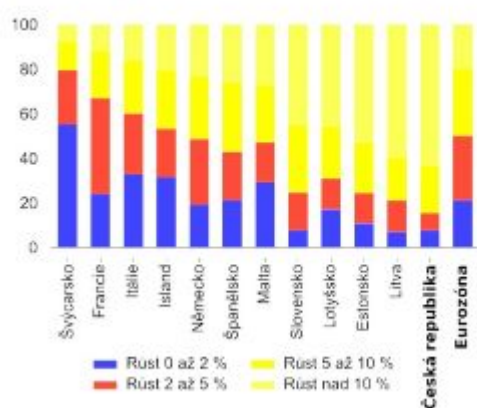
Zpráva to doplňuje i grafickým vyjádřením, ve kterém ten obrovský modrý hrb klenoucí se nad roky 2022 – 2023 vysoko, převysoko nad červeným inflačním cílem, naznačuje, jak hluboko si sáhneme do kapsy, pokud tam ještě něco bude. Kdo se nevyzná v číslech, poradí si snad s tímto jednoduchým obrázkem. Je z něj patrné, že pádivá inflace na začátku roku 2023 rozhodně nebyla žádným [překvapením](#).

Státní rozpočet se připravoval na ministerstvu financí taky v létě, takže tohle snad přistálo ministru Zbyňku Stanjurovi (ODS) na stole. Kdyby nevěřil svým vlastním analytikům, měl to znovu jako na talíři. Pokud věděl, co dělá, musel s inflací počítat. Patří k hlavním makroekonomickým číslům, na kterých je rozpočet stavěn, spolu s hospodářským růstem, nezaměstnaností, obchodní bilancí a kurzem koruny.

Zpráva o měnové politice si všimla i mezinárodních souvislostí, a tak nám přiblížila nejdůležitější domácí zdroj růstu cen. Ukázal to výzkum plošnosti inflace, tedy jestli zdražuje jen něco, což bychom předpokládali kvůli divokému růstu cen energií, nebo všechno. Ukázalo se, že v Česku zdražuje o víc než 10 procent skoro všechno. Proto jsme možná tak snadno pronikali na vrchol inflačního žebříčku. Ukazuje to žlutá barva v předposledním sloupci, na které je vidět tento český unikát.

Graf 1 – Napříč evropskými státy existují výrazné rozdíly v plošnosti inflace
podíl počtu položek spotřebního koše HICP v %, údaje za červen 2022, pramen Eurostat, výpočet ČNB

Bylo zřejmé, že čeští spotřebitelé jsou bezmocní v oligopolním prostředí, kde si může každý říci o co chce, protože kartel nedovolí nějaké cenové podhazování. Boj proti nekalým tržním praktikám je úkolem vlády. Nikoliv sice přímo, od toho máme úřad na ochranu hospodářské soutěže a další instituce, ale vláda nesmí připustit, že tyto úřady pospávají s nohama na stole.

Jak už jsme uvedli, návrh státního rozpočtu ČR na rok 2023 byl poslancům sněmovny rozdan 30. září 2022 jako sněmovní tisk 315/0. Do druhého čtení, ve kterém se dávají pozměňovací návrhy, šel 16. listopadu. Týden předtím ČNB zveřejnila čerstvý makroekonomický výhled, ve kterém píše, že inflace dosáhne svého vrcholu koncem roku a její průměrná hodnota za čtvrté čtvrtletí 2022 překoná 18

%. To se přece nedalo [přehlédnout](#).

Nakonec byla průměrná inflace posledního čtvrtletí trochu níž, protože 18 procent ze září už se dál nezopakovalo a v dalších měsících inflace kolísala kolem 16 procent. Pod 15 procent se dostala až v dubnu 2023. Ale to už se vláda divila, cože se to tady děje, začala zatahovat záchrannou brzdu a vést složité řeči, které měly zakrýt, že byla od začátku rozhodnutá, že důchodce obere. Nakonec to nebyla ta nula z návrhu rozpočtu. Sami vidíte, jací jsou to dobráci.

Všechno bylo, jak má být. Lodě pilně pendlovaly přes Atlantik a vozily zkapalněný zemní plyn, jehož uhlíková stopa po zápočtu běžných nákladů i úniků metanu při těžbě, zpracování, transportu, dalším zpracování a ukládání do zásobníků je větší než uhlíková stopa severočeského uhlí. Energetické společnosti, banky, obchodní řetězce a další správně umístěné oligopoly vršily rekordní zisky. Zpracovatelský průmysl klesal pod tíhou energetických nákladů, a leckde začínal i lehat.

Zachraňovali to důchodci, ale jen ti, kdo nemuseli běhat pro nejružnější sociální dávky, aby neskončili na ulici. Účetní triky zabránily tomu, aby schodek státního rozpočtu překročil 300 miliard korun při stagnujícím HDP a poklesu exportních zakázek. Na důchodcích se ušetřilo 19 miliard. A kde jinde byste chtěli proboha ušetřit? Na stíhačkách?

AUTOR: Zbyněk Fiala

ZDROJ: Skrytý link